

Maria Garganté

Professora de la Facultat Antoni Gaudí

«La Sagrada Família és el monument en construcció més icònic del món»

Docent de la Universitat Autònoma de Barcelona i integrant de la comissió artística que assessora la Sagrada Família, crida a tenir en compte totes les dimensions de l'arquitecte

Manu Mitru

TONI SUST
Barcelona

— L'Ateneu Universitari Sant Pacià va organitzar al febrer el primer congrés sobre l'arquitecte en aquest Any Gaudí, del qual vostè va ser una de les organitzadores. ¿Com es va enfocar la seva figura?

— La voluntat del congrés era abordar-la des de la dimensió més àmplia possible. És clar que va ser un congrés impulsat per l'Ateneu Universitari de Sant Pacià (institució universitària de l'Església a Catalunya, integrada per les facultats de Teologia, Filosofia, Litúrgia i l'Antoni Gaudí d'Història, Arqueologia i Arts Cristianes), i sabíem que si la dimensió espiritual i contemplativa de Gaudí, la influència de la teologia en la seva obra, no es tractava des d'aquesta institució, probablement quedaria dissolta entre altres congressos sobre ell.

— ¿Sense el pes de la religió la seva obra no seria el que és?

— Gaudí és tan multidimensional que tothom se'l pot apropiat d'una manera determinada, i això de vegades és un perill. Que uns reivindicuin el Gaudí arquitecte, tècnic, i d'altres només el més espiritual. Gaudí escapa a una sola categoria i això vam intentar posar de manifest en el congrés. Ell era un home del seu temps, atent no només als corrents espirituals, sinó també als polítics, sociològics, culturals. Va tenir relació amb multitud d'intel·lectuals de la seva època.

— Visiblement preocupat per la justícia social, té relació i encàrrecs amb la gent més adinerada, de la burgesia.

— Ell ve d'una família de calderers de Reus i no pot acabar abans els estudis perquè li toca esperar mentre el seu germà cursa Medicina: la família no podia tenir dos fills estudiant alhora. El seu germà mor aviat i ell es fa càrrec del seu pare i la seva neboda, i accepta encàrrecs dels clients que l'hi

Maria Garganté, integrant de la comissió artística que assessora la Sagrada Família.

demanen, que són variats, i entre els quals hi ha personatges de la burgesia, Eusebi Güell el principal. També té clientela religiosa, i viatja a Astorga amb el bisbe Grau, tarragoní com ell. El 1911, després de la Setmana Tràgica, un fet que el commociona molt, decideix dedicar-se únicament a la Sagrada Família. En això hi ha una cosa interessant. La Setmana Tràgica és un trauma per a ell, per tots els atacs a la religió, però era molt conscient que els que es van rebel·lar eren gent humil que podien ser els obrers que ell tenia a la Sagrada Família. Però també tenia la convicció que la revolució no portava cap progrés, sinó destrucció i misèria.

— Ja a la universitat, xoca amb la institució, amb professors. ¿És inherent a la seva genialitat?

— Els seus col·laboradors diuen, per descriure'l, allò de *gent del camp, gent del llamp*, aquest caràcter impulsiu de la gent del Camp de Tarragona. Més que

La Setmana Tràgica va ser un trauma per a ell, un convençut que la revolució no portava progrés

atribuir-ho a qüestions de genialitat, perquè això del geni sempre és abstracte, crec que tenim aquest personatge que no és submís, que no ho serà amb els seus clients, per rics que siguin, i d'aquí deu venir aquella frase atribuïda a Elies Rogent, director de l'Escola Provincial d'Arquitectura: El temps dirà si hem donat el títol a un geni o a un boig.

— ¿I què ha dit el temps?

— Crec que és evident, tot i que, insisteixo, no soc gaire partidària de mitificar les qüestions vincula-

des amb el geni. Però Gaudí és un dels artistes més singulars que ha donat Catalunya i té un abast mundial. Una transcendència que fa que una obra com la Sagrada Família sigui el monument en construcció més icònic del món.

— Gaudí no ha deixat de ser notícia en els últims anys. L'última és la culminació de la creu de la Torre de Jesús.

— Crec que és un fet d'una potència simbòlica extraordinària, que pot ser vist des del simbolisme religiós, però jo també ho veig com una obra simbòlica per al país, perquè el principal valor de la Sagrada Família és que és un edifici viu que ha transcendit el temps, els estils, les classificacions. Mireia Freixa, catedràtica emèrita de la Universitat de Barcelona, va fer una aportació molt interessant al congrés sobre la relació de Gaudí amb el seu temps: la Sagrada Família acaba sent un manifest noucentista. Qui acompanya el seu fèretre quan mor són els seus

deixebles, que seran els grans representants de l'arquitectura noucentista, Josep Francesc Ràfols, Isidre Puig Boada. No podem circumscriure Gaudí al Modernisme. Comença sent un romàntic, encarnant els valors de la Renaixença, és travessat pel Modernisme i per la modernitat del seu temps però acaba en un projecte que encarna els valors noucentistes. I al qual avui encara podem llegir en clau contemporània.

— Gaudí és mundialment admirat, però no sempre ha sigut així.

— En vida, se li fa una exposició a París, al Grand Palais, el 1910. Consta que va ser admirat pels grans arquitectes germànics, com Walter Gropius. Després de la seva mort, Gaudí cau bastant en l'oblit. Dalí i Francesc Pujols són dels pocs a reivindicar-lo. La següent fita internacional és que la seva obra apareix en el context d'una gran mostra sobre surrealisme al MO-MA de Nova York el 1936.

— ¿És Gaudí el català amb més repercussió al planeta?

— Sempre dic que tenim un país, i ara sí que utilitzaré la paraula geni, amb una densitat de personalitats genials en l'àmbit artístic i cultural molt superior al que ens correspondria per expansió territorial i demografia. També tenim Dalí, Miró, Pau Casals. Gaudí és sens dubte un dels més rellevants i el que avui dia té més impacte.

— A Gaudí se l'ha descrit com un independentista convençut.

— El que és inqüestionable és que Gaudí era catalanista en el sentit més profund i radical del terme, i que va exercir una defensa sense fissures de la llengua catalana fins a arribar a conseqüències que avui són prou conegudes. És important per entendre la seva obra que la seva cosmovisió és absolutament catalana i d'una idiosincràsia que ell considerava oposada a la castellana. Per entendre'ns, una Sagrada Família com la concep Gaudí només podia fer-se a Catalunya. ■